

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

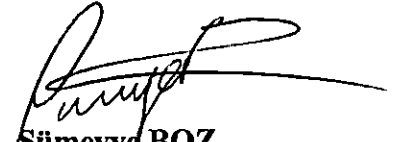
Sayı : 13915

Tarih : 16-09-2025

10/3115

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Türkiye'nin taraf olduğu ulusal ve uluslararası hukuk düzeni, özgürlükten yoksun bırakılan kişilerin cezaevlerinde yalnızca özgürlüklerinden mahrum bırakılabileceğini, bunun ötesinde ikinci kez cezalandırılmalarının yasak olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Ancak son dönemde cezaevlerinde mahpusların tahliyelerinin keyfi gerekçelerle ertelenmesi, infaz rejiminin temel ilkelerinin ihlal edildiğini göstermektedir. Tahliyeler, Gözlem Kurulu kararları ve disiplin cezaları gerekçe gösterilerek ertelenmiş; bu süreçte kanunilik ilkesi zedelenmiş, tahliyeler siyasi saiklerle engellenmiş, mahpusların özgürlük hakkı ihlal edilmiştir. Bu uygulamalar yalnızca bireysel mağduriyet yaratmamakta, aynı zamanda hukuk devletinin temelini oluşturan eşitlik, öngörülebilirlik ve keyfilikten uzak yönetim ilkelerini de ortadan kaldırmak amacıyla Anayasa'nın 98. ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105. maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Sümeyye BOZ
Muş Milletvekili

GEREKÇE

Bakırköy Kadın Kapalı Cezaevi'nde son bir ayda aralarında 30 yılı aşkın süredir tutuklu bulunanların da yer aldığı en az altı tutsağın tahliyeleri, Gözlem Kurulu kararları ve disiplin cezaları gerekçe gösterilerek ertelenmiştir. Tahliyesi ertelenenler arasında Delal Tekdemir, Türkan Karadaşlı, Mekiye Sönük, Süreyya Bulut, Dilek Öz ile birlikte 5 yılı aşkın süredir cezaevinde bulunan Silva Rashid ve yaklaşık 6 yıldır tutuklu olan Eylem Özer bulunmaktadır. Avukatların aktardığı bilgilere göre cezaevi idaresi ve Gözlem Kurulları tarafından alınan kararlar birbiriyle çelişmekte, keyfi gerekçelerle tahliyeler ertelenmekte, disiplin cezaları "iyi halli olmama" değerlendirmesiyle birleştirilerek tahliyeler engellenmektedir. Nitekim Silva Rashid hakkında bir gün arayla alınan iki farklı kurul kararı, önce tahliyesinin mümkün olduğunu belirtmiş, hemen ertesi gün ise önceki kararı çarpıtan ifadelerle "iyi halli olmadığı" gerekçesiyle tahliyesini ertelemiştir. Benzer şekilde Eylem Özer'in 24 Mayıs 2024'te gerçekleşmesi gereken tahliyesi önce 19 Ağustos'a, ardından 28 Kasım'a ertelenmiştir.

Bu durum yalnızca bireysel mağduriyetlere yol açmamakta, aynı zamanda Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın açık hükümlerine aykırılık teşkil etmektedir. Anayasa'nın 19. maddesi kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkını güvence altına almakta, 38. maddesi ise ceza ve infaz rejiminde kanunilik ilkesini düzenlemektedir. Yine Anayasa'nın 10. maddesinde belirtilen eşitlik ilkesi gereği, mahpusların cezaevi idarelerinin keyfi uygulamalarına göre değil, kanun hükümlerine göre muamele görmesi zorunludur. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 107. maddesi şartla tahliye hakkını açıkça düzenlemekte, disiplin cezalarının yalnızca belirli hallerde infazın ertelenmesine neden olabileceğini hükme bağlamaktadır. Bu çerçevede "iyi hallilik" kavramı kanunilik ilkesinden koparılmakta ve cezaevi idaresi tarafından keyfi şekilde genişletilerek siyasi bir araç haline getirilmektedir.

Uluslararası hukuk açısından da mevcut uygulamalar ağır ihlaller barındırmaktadır. Türkiye'nin taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 5. maddesi kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkını güvence altına alırken, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarında mahpusların "tahliye hakkının engellenmesi" keyfi özgürlükten yoksun bırakma olarak değerlendirilmiştir. Yine AİHS'in 6. maddesi adil yargılanma hakkını, 13. maddesi etkili başvuru hakkını düzenlemekte olup, Gözlem Kurullarının kapalı ve keyfi karar alma pratikleri bu maddelerle de çelişmektedir. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından kabul edilen Avrupa Cezaevi Kuralları (2006/2 sayılı Tavsiye Kararı), mahpusların özgürlüklerinden mahrum bırakılmalarının ötesinde ikinci kez cezalandırılmalarına yol açacak uygulamaları açıkça yasaklamaktadır. Birleşmiş Milletler Mahpuslara Muamele Standart Kuralları (Nelson Mandela Kuralları) da aynı şekilde, tahliye süreçlerinde şeffaflık ve öngörülebilirlik ilkesini vurgulamaktadır.

Bakırköy Kadın Kapalı Cezaevi'nde yaşanan tahliye engellemeleri, infaz hukukunun temel ilkelerinin ortadan kaldırılması, özgürlük hakkının ikinci kez kısıtlanması, siyasi saiklerle infaz rejiminin araçsallaştırılması anlamına gelmektedir. Cezaevi idarelerinin "iyi hallilik" değerlendirmesini politik tutumları baskılamak için kullanması, ulusal ve uluslararası hukukun en temel normlarına aykırıdır. Bu durum yalnızca mahpusların bireysel haklarını ihlal etmemekte, aynı zamanda hukuk devletini ve yargının bağımsızlığını zedeleyen bir uygulama olarak toplumsal güveni sarsmaktadır.

Yukarıda aktarılan nedenlerle; cezaevlerinde tahliyelerin hangi gerekçelerle engellendiğinin, Gözlem Kurullarının hangi kriterlerle karar aldığının, disiplin cezalarının hukuki sınırları aşp aşmadığının, bu uygulamaların sistematik bir politika olup olmadığının araştırılması ve ihlallerin ortadan kaldırılması için gerekli tedbirlerin tespit edilmesi açısından Meclis Araştırması açılması elzemdir.

1			
2	ÇİÇEK OTLU	İSTANBUL	Gök
3	HAKKI SARUHAN OLUÇ	ANTALYA	Saruhan Oluç
4	HALİDE TÜRKOĞLU	DİYARBAKIR	Halide
5	ÖZGÜL SAKİ	İSTANBUL	Özgül
6	AYŞEGÜL DOĞAN	ŞIRNAK	Ayşegül
7	MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKI	BATMAN	Mehmet
8	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	Zülküf
9	KAMURAN TANHAN	MARDİN	Kamuran
10	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	Hüseyin
11	SEVİLAY ÇELENK ÖZEN	DİYARBAKIR	Sevilay
12	YILMAZ HUN	İĞDIR	Yılmaz
13	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	Öznur
14	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	Ömer
15	NEJLA DEMİR	AĞRI	Nejla
16	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	Ferit
17	CEYLAN AKÇA CUPOLO	DİYARBAKIR	Ceylan
18	İBRAHİM AKIN	İZMİR	İbrahim
19	KEZBAN KONUKÇU	İSTANBUL	Kezban
20	MAHMUT DİNDAR	VAN	Mahmut